

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2014/53/EU o harmonizaciji zakonodaj držav članic v zvezi z dostopnostjo radijske opreme na trgu

(COM(2021) 547 final – 2021/0291 (COD))

(2022/C 152/13)

Poročevalec: **Christophe LEFÈVRE**

Zaprosilo	Svet Evropske unije, 30. 9. 2021 Evropski parlament, 4. 10. 2021
Pravna podlaga	člen 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	18. 11. 2021
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	8. 12. 2021
Plenarno zasedanje št.	565
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	231/0/6

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) se je seznanil s predlogom Komisije za hitro uvedbo standarda USB tipa C, tj. doslednega in enotnega standarda vtičnic za polnilnike mobilnih telefonov in podobnih naprav.

1.2 Nedavne prostovoljne pobude – tako kot tiste, ki so bile predstavljene leta 2009 in nato še leta 2014 – niso povsem v skladu s cilji Unije za zmanjšanje elektronskih odpadkov, poenostavitev uporabe za potrošnike in preprečitev razdrobljenosti trga naprav za polnjenje. Ocenjuje se, da je zaradi zavrženih polnilnikov v letu 2018 nastalo 11 000 ton elektronskih odpadkov.

1.3 Evropski parlament je januarja 2020 izglasoval resolucijo ⁽¹⁾ o pripravi bolj zavezujoče zakonodaje, s katero se EESO v celoti strinja.

1.4 EESO v celoti podpira predlog direktive Evropske komisije, k pripravi katere je pozval Evropski parlament.

1.5 EESO želi nadgraditi predlog Evropske komisije in priporoča, da se obveznost, ki velja za polnilnike mobilnih telefonov in podobnih naprav, razširi na vse radijske, elektronske in povezane naprave, naprave, ki jih je mogoče ponovno napolniti, in tudi na polnilnike prenosnih računalnikov. Tako bi lahko mobilno napravo polnili tudi z računalniškim polnilnikom USB tipa C z močjo 65 W namesto z 2,1 W, osebam na poti pa bi bilo prihranjeno prenašanje različnih polnilnikov.

1.6 EESO ugotavlja, da so uporabnikom v avtobusih, letalih, nakupovalnih središčih, konferenčnih dvoranah in na drugih javnih mestih vse pogosteje na voljo vtičnice USB majhne moči (2,1 W) s kablom ali brez, ki so namenjene polnjenju mobilnih naprav, vendar včasih nimajo zadostne moči za polnjenje nekaterih naprav, zajetih v direktivi.

1.7 EESO predlaga priporočilo, da se ta mesta v prihodnje opremijo z ultrahitrimi polnilniki, s čimer bi spodbudili hitro polnjenje in posojanje kablov USB tipa C med uporabniki na krajših poteh ali za krajši čas. S tem bi zadostili tudi eni od potreb, izraženi v eni od raziskav Evropske komisije.

⁽¹⁾ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 30. januarja 2020 o univerzalnem polnilniku za mobilno radijsko opremo (2019/2983 (RSP)) (UL C 331, 17.8.2021, str. 2).

1.8 EESO ugotavlja, da ima lahko baterija krajšo življenjsko dobo kot preostala naprava. Priporoča, da se za baterije v računalnikih, tabličnih računalnikih ali mobilnih telefonih uporabljajo enaki standardi, da bi bilo mogoče baterijo v primeru prehitre okvare zamenjati in ne bi bilo treba kupiti celotne nove naprave.

1.9 EESO želi poudariti odgovornost, ki jo imajo proizvajalci elektronskih naprav na področju trajnostnega razvoja, in poziva, naj si prizadevajo za nizek strošek zamenjave baterije in za to, da je tehnično izvedljiva, s čimer bi preprečili, da bi bilo treba zamenjati celotno elektronsko napravo, čeprav je potrebna le zamenjava baterije.

1.10 EESO poziva Komisijo, naj proizvajalcem priporoči, da ne skušajo zaobiti zakonodaje s spremembami napetosti ali jakosti toka, zaradi katerih bi bilo treba uporabljati polnilnik točno določene znamke, saj bi s tem razvodeneli cilji direktive.

1.11 EESO priporoča Komisiji in Evropskemu parlamentu, da ob koncu zakonodajnega postopka poskrbita za obširno obveščanje javnosti. Potrošniki bodo tako prejeli ustrezne informacije in bodo spodbujeni k temu, da v prihodnje kupujejo le naprave z vmesnikom USB tipa C.

2. Ozadje mnenja

2.1 Komisija skuša od leta 2009 omejiti razdrobljenost trga za vmesnike za polnjenje mobilnih telefonov in podobnih naprav. Vendar so takšne pobude privedle le do prostovoljnih sistemov ⁽²⁾, ki niso pravno zavezujoči in zato ne zagotavljajo dosledne in enotne uporabe.

2.2 Nedavne prostovoljne pobude niso povsem v skladu s cilji politike Unije za zmanjšanje elektronskih odpadkov, zagotavljanje prikladnosti za potrošnike in preprečitev razdrobljenosti trga naprav za polnjenje.

2.3 Brez harmonizacije na tem področju bi lahko prišlo do bistvenih razlik med zakoni, uredbami, upravnimi določbami ali praksami držav članic glede interoperabilnosti mobilnih telefonov in podobnih kategorij ali razredov radijske opreme z njihovimi napravami za polnjenje ter pri dobavi radijske opreme brez naprav za polnjenje.

2.4 Posledično so potrebni ukrepi Unije za spodbujanje skupne stopnje interoperabilnosti in zagotavljanje informacij končnim uporabnikom v zvezi z značilnostmi polnjenja radijske opreme.

2.5 Januarja leta 2020 je Evropski parlament sprejel resolucijo ⁽³⁾, v kateri poziva k nujnemu sprejetju standarda za univerzalni polnilnik mobilnih telefonov, da se notranji trg ne bi še nadalje razdrobil.

2.6 Ocenjeno je, da je s polnilniki mobilnih telefonov v letu 2018 nastalo približno 11 000 ton elektronskih odpadkov, povezane emisije v življenjskem ciklu pa so znašale približno 600 ktCO₂e.

2.7 Unija se zavzema za spodbujanje učinkovite uporabe virov s prehodom na čisto krožno gospodarstvo z uvedbo pobud, kot je Direktiva 2012/19/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁾, nedavno pa tudi evropski zeleni dogovor. Ta direktiva je namenjena zmanjšanju elektronskih odpadkov, ki nastajajo zaradi prodaje radijske opreme, in zmanjšanju pridobivanja surovin ter emisij CO₂, ki nastajajo zaradi proizvodnje, transporta in odlaganja polnilnikov, in tako spodbuja krožno gospodarstvo.

2.8 Cilj predloga je v Direktivo 2014/53/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁵⁾ uvesti zahteve glede komunikacijskih protokolov za polnjenje, vmesnika za polnjenje (tj. polnilne vtičnice) nekaterih kategorij ali razredov radijske opreme in informacij, ki jih je treba zagotoviti končnim uporabnikom v zvezi z značilnostmi polnjenja navedenih kategorij ali razredov radijske opreme.

⁽²⁾ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/2417/attachments/1/translations>

⁽³⁾ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 30. januarja 2020 o univerzalnem polnilniku za mobilno radijsko opremo (2019/2983 (RSP)) (UL C 331, 17.8.2021, str. 2).

⁽⁴⁾ Direktiva 2012/19/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o odpadni električni in elektronski opremi (OEEO) (UL L 197, 24.7.2012, str. 38).

⁽⁵⁾ Direktiva 2014/53/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o harmonizaciji zakonodaj držav članic v zvezi z dostopnostjo radijske opreme na trgu in razveljavitvi Direktive 1999/5/ES (UL L 153, 22.5.2014, str. 62).

2.9 V predlogu se zahteva, da morajo biti mobilni telefoni in podobne radijske naprave (tablični računalniki, digitalni fotoaparati, slušalke in slušalke z mikrofonom, ročne konzole za videoigre in prenosni zvočniki), če se lahko polnijo žično, opremljeni z vtičnico USB tipa C, če jih je treba polniti pri napetostih, višjih od 5 voltov, s tokom, višjim od 3 amperov, ali z močjo, večjo od 15 vatov, pa morajo vključevati komunikacijski protokol za polnjenje prek USB.

2.10 Komisija lahko sprejme delegirane akte, da bi v prihodnje poleg žičnega polnjenja obravnavala tudi druge vrste polnilne tehnologije.

3. Splošne ugotovitve

3.1 EESO ugotavlja, da skuša Komisija s svojim vplivom že 12 let poenotiti standarde, ki se uporabljajo za telefonske polnilnike, da bi bilo mogoče zadostiti zahtevam glede trajnosti in zmanjšanja količine odpadkov, ki jih je težko reciklirati.

3.2 EESO tudi ugotavlja, da se zaradi neobstoja univerzalnega polnilnika z vsako napravo sistematično prodajajo tudi telefonski polnilniki in kabli za polnjenje/prenos podatkov, čeprav bi moral imeti potrošnik možnost, da kupi le napravo.

3.3 EESO v celoti podpira predlog direktive Evropske komisije, k pripravi katere je pozval Evropski parlament.

3.4 Jasno je, da prodaja posebnih polnilnikov proizvajalcem prinaša precejšen delež prihodkov, kar zlasti velja za proizvajalce mobilnih telefonov. Zagotoviti bo treba, da ti ne bodo redno spreminjali elektronskih standardov (napetost, potrebna moč itd.), da bi lahko sistematično prodajali polnilnike svoje znamke ali celo kabla za prenos podatkov, ki so lahko univerzalni, ampak bodo poskrbeli, da se lahko ponovno uporabljajo že kupljeni polnilniki. V nasprotnem primeru bi se zmanjšala učinkovitost izvajanja, katerega cilj je znižati količino elektronskih odpadkov.

3.5 EESO priporoča Komisiji in Evropskemu parlamentu, da ob koncu zakonodajnega postopka poskrbita za obširno obveščanje javnosti. Potrošniki bodo tako prejeli ustrezne informacije in bodo spodbujeni k temu, da v prihodnje kupujejo le naprave z vmesnikom USB tipa C.

4. Posebne ugotovitve

4.1 EESO priporoča, da se industriji omogoči lažje ultrahitro polnjenje mobilnih telefonov z zmogljivimi polnilniki, kot je preprost polnilnik za prenosne računalnike, ki ima izhod USB tipa C z močjo 65 W, namesto z 2,1 W.

4.2 EESO ugotavlja, da so uporabnikom v avtobusih, letalih, nakupovalnih središčih, konferenčnih dvoranah in na drugih javnih mestih vse pogosteje na voljo vtičnice USB s kablom ali brez, ki so namenjene polnjenju mobilnih naprav. To so običajno vtičnice majhne moči (2,1 W), ki že zdaj ne zadošča za polnjenje nekaterih naprav, zajetih v direktivi. EESO predlaga priporočilo, da se ta mesta v prihodnje opremijo z ultrahitrimi polnilniki, s čimer bi spodbudili hitro polnjenje in posojanje kablov USB tipa C med uporabniki na krajših poteh ali za krajši čas. S tem bi zadostili tudi eni od potreb, izraženi v eni od raziskav Evropske komisije.

4.3 EESO priporoča, naj zahteva po razvoju enotnega polnilnika USB tipa C za mobilne naprave velja tudi za prenosne računalnike, čeprav to pomeni, da je treba raven polnjenja in moč elektronsko prilagoditi. Iz ekološko-ekonomskih razlogov in tudi zaradi tega, da bi bilo osebam na poti prihranjeno prenašanje številnih polnilnikov, je treba obveznost, določeno v direktivi, razširiti tudi na prenosne računalnike, razen če to ni možno zaradi tehnične omejitve, ki mora biti dobro utemeljena.

4.4 EESO ugotavlja, da ima lahko baterija krajšo življenjsko dobo kot preostala naprava. Priporoča, da se za baterije v računalnikih, tabličnih računalnikih ali mobilnih telefonih uporabljajo enaki standardi, da bi bilo mogoče baterijo v primeru prehitre okvare zamenjati na preprost in ekonomičen način ter ne bi bilo treba kupiti celotne nove naprave. EESO želi poudariti odgovornost, ki jo imajo proizvajalci elektronskih naprav na področju ekologije in trajnostnega razvoja.

V Bruslju, 8. decembra 2021

Predsednica
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Christa SCHWENG